

28.11.2010 Katajanokalla

Sinikka Salo

**Suomen Pankin pankkivaltuustolle**

Annoin Suomen Kuvalehdelle (Nro 42, 22.10.2010) läksiäishaastattelun, jossa tuli esille myös naisten asema johtajana tämänpäivän Suomessa. Annoin siitä lausuntoni viitaten miehiseen valtakulttuuriin, johon naisjohtajan osa on usein sopeutua – tai joutua leimatuksi ja kiusatuksi. Artikkelin sitaattit olen tarkistanut ja hyväksynyt julkaistavaksi. Myös lauseen, jossa sanottiin minulla olevan omaakin kokemusta tästä asiasta. Olin yrittänyt muotoilla lauseeni tarkoin yleisellä tasolla. Viittasin myös siihen, että kyse ei aina ole tahallisista toimista.

Hämmästyin, kun lopullinen haastattelu oli ensinnäkin lyhennetty varsinaisten asiakohtien osalta ja otsikoitu varsin raflaavasti. Kun sitten iltapäivälehdet alkoivat soitella, en luonnollisesti suostunut niissäkään yksilöimään mitään. Pysin kuitenkin kiinnittämään huomiota työpaikkakiusaamisen yleisyyteen Suomessa. Se on vakava ongelma.

Pääjohtaja Erkki Liikanen soitti minulle lauantaiamuna (olimme jutelleet asiasta jo perjantaina). Hän oli huolissaan mitä sanoa pankkivaltuustolle hänen ja minun välisestä suhteesta. Sanoin hänelle, että kommenttini Suomen Kuvalehdessä olivat yleisellä tasolla. Totesin hänelle, että eihän meillä johtokunnassa aina niin herkkua ole ollut, mutta että hän voi sanoa pankkivaltuustolle, että katson määritelmällisesti olevan vaikeaa /mahdotonta, että johtokunnan jäsentä, jolla ei ole kollegiossa esimiestä, voitaisiin kiusata. Korostin vielä, ettei hän ole ollut minun esimieheni. Ajattelin siinä vaiheessa, että olisi hyvä, jos asia ei jatkuisi julkisena keskusteluna henkilöstäni ja Suomen Pankista.

Nyt kuitenkin pankkivaltuusto on antanut asiasta lausuntoja, jossa yleisluontoisesta lausunnostani on lähdetty poissulkemaan Suomen Pankki. Sitä en voi pitää korrektina. Keskustelu siirtyisi muihin työpaikkoihini ja yleisluonteinen kommenttini vesittyisi.

Pidän epäkorrektina sitä, miten Suomen Pankin pankkivaltuuston puheenjohtaja Timo Kalli kommentoi asiaa YLEn TV-uutisissa 26.10.2010. Ilman että hän, tai kukaan muukaan pankkivaltuustosta, olisi keskustellut asiasta kanssani, hän totesi asiasta (ks. koko haastattelu Yle-Areenalta) mm:

*”Minulla on tieto siitä, että tämä kiusaaminen ei ole millään tavalla liittynyt hänen toimintaansa Suomen Pankin johtokunnan jäsenenä. Kun tästä olen nyt melkein varma, niin*

*uskon, että perjantaina kokoontuva pankkivaltuusto voi sanoa, että tämä asia ei anna aihetta tämän enemmälle”.*

ja

*”Ei koskaan pankkivaltuuston kokouksessa, jossa melkein aina on ollut paikalla myös Sinikka Salo, millään tavalla tämä asia ole tullut esiin.”*

Heti TV-lähetyksen päätyttyä lähetin pankkivaltuuston työjaoston jäsenille (Timo Kalli, Pekka Ravi ja Antti Kalliomäki) sähköpostiviestin, jossa kerroin asian taustaa. Toin ilmi oudoksuntani, ettei minua ole ennen lausunnon antamista kuultu asiassa, jossa olen keskeinen osapuoli. Lähetin tämän viestin tiedoksi myös Erkki Liikaselle.

Hämmästykseni oli jälleen tänä iltana suuri, kun nyt kaksi vuorokautta edellä mainitun tapahtuman jälkeen edelleenkin pankkivaltuuston puheenjohtaja antaa lausuntoja TV:ssä tästä asiasta ilman että hän on keskustellut kanssani. Minusta tämä on epäkorrektia. Olisin odottanut, että pankkivaltuuston puheenjohtaja, joka on ilmoittanut että Suomen Pankissa työpaikkakiusaamiselle on 0-toleranssi, olisi ollut kiinnostunut meneillään olevassa keskustelussa osallisena olevan, Suomen Pankin johtokunnassa 10 vuotta toimineen jäsenen ensikäden näkemyksistä.

Tutkimusten mukaan työpaikkakiusaamista on vaikea täsmällisesti määritellä, mutta se liittyy henkilön vähättelyyn, pyrkimykseen syrjäyttää hänet tiedonsaannilta näin vaikeuttaen työtehtävän hoitoa jne. Lisäksi on aina kyse myös siitä miten kohde kokee asian, eli asia on myös subjektiivinen.

Tutkimusten mukaan kaikille kiusaamisen kohteeksi joutuneille asia on vaikea, eikä siitä haluta puhua. Sitä on oikeastaan mahdotonta näyttää toteen. Miten erottaa esimerkiksi huono, epädemokraattinen johtaminen vähättelystä ja tiedonsaannista syrjäyttämisestä? Edellytetäänkö korkeassa asemassa olevan kestävästä tylyä käytöstä ”normaaliin valtapeliin” liittyvänä (miten ”tylyys” määritellään) jne?

Itse olen 10-vuotisen johtokuntakauteni aikana pitänyt kiinni kollegion jäsenen ”vallasta”, oikeudesta omien argumenttien esiin tuomiseen, kirjauttanut eriäviä mielipiteitä. En ole päästänyt ”suiteja löysälle”. Tämä on auttanut minua pitämään itsetuntoni kunnossa.

Työpaikkakiusaaminen on Suomessa yleisimpiä syitä depression ja varhaiseen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiseen. Se on vakava kansantaloudellinen ongelma. Tilastojen mukaan Suomessa työpaikkakiusaaminen on poikkeuksellisen yleistä, EU:n kärkeä.

Tältä pohjalta uskon, että työpaikkakiusaamista on myös Suomen Pankissa, ja olen sellaisesta kuullut. Kiusaamista kokeneet eivät kuitenkaan halua tulla esiin nimellään, mikä on

tutkimustenkin mukaan tavallista. Tulee tietysti miettineeksi, olisiko itse voinut siihen voimallisemmin puuttua yli sen mitä tein kirjoittamalla työyhteisön hyvinvoinnista Pankko-puheenvuoroissani. Toivottavasti julkinen keskustelu kiusaamisesta johtaa tarkempaan syyniin myös SuomenPankissa.

Läksiäispuheessani Ritarihuoneella 1.10.2010 (ks. Suomen Pankin nettisivut) käsittelin menneitä yli 41 vuottani työelämässä – erityisesti viimeistä 10 vuoden periodia Suomen Pankin johtokunnassa. Sanoin mm. pyrkineeni ”... käyttämään kaikki johtokunnan jäsenen aseman suomat mahdollisuudet edistääkseni Suomen Pankin päämääriä ja missioitani, työllä ja sisulla ...”. Puheessani sanoin myös, että minusta on ollut mukava mennä joka aamu töihin. Olen edelleen näiden lausumieni takana. Ilmeisesti voimakas tahtoni auttoi minut kestämaan. Olen reippaasti pyrkinyt ottamaan kantaa vaikeisiinkin asioihin.

Summa summarum:

Johtamisen ja työpaikan huonojenkin kokemusten avoin läpikäynti on tärkeää. Usein ajatellaan että näistä asioista ei saisi puhua ”instituution suojelemiseksi”. Uskon kuitenkin, että läpinäkyvyys on hyväksi myös Suomen Pankille instituutiona – ja laajemminkin yhteiskunnassa - vähänkin pidemmällä aikavälillä. Läpinäkyvyys puhdistaa ja vahvistaa.

Ehdotukseni on, että pankkivaltuusto ottaa itse korkean profiilin tässä tärkeässä työpaikan hyvinvointiin ja tuottavuuteen vaikuttavassa asiassa – ensiksi selvittämällä Suomen Pankin nykytilanteen ulkopuolisten asiantuntijoiden avustuksella.